

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA BREMER FÖRBUNDET
❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

ÅRGÅNG 8
DECEMBER
1921

NYA BÖCKER TILL JULEN 1921

Korsblomman.

Kristlig kalender för 1922. 57 årg. Redigerad av kyrkoherde *Efr. Rang*. Rikt illustr. Häft. 3: 25, kart. 4 kr., klotb. 5: 25.

Frideborg.

Folkkalender för 1922. 56 årg. Rikt illustr. Red. av pastor *Frith. Björk*. Kart. 3: 50, klotb. 4: 75.

Varde ljus!

Missionskalender för 1922. 30:de årg. Rikt illustrerad. Redigerad av missionsdirektorn pastor *J. Lindgren*. Kart. 3: 50.

Stor glädje.

Julhälsning av *Fr. Hammarsten*. Pris 20 öre.

Minnesord ur bibeln för var dag 1922.

Nyårshälsning från Svenska Bibelinstitutet. I väggkalmanacksformat. Pris 70 öre.

Biblisk ordbok III.

Ordförteckning (Bibelkonkordans) till Nya testamentet enligt 1917 års översättning. Utarbetad av teol. dr *Oscar Bensow*. Häft 12 kr., klotb. 15 kr.

Bibliska grundsanningar.

Vittnesbörd med anledning av det nuvarande tidsläget. Häft 4 kr., klotb. 6 kr.

Kristus vårt liv.

Av *Ludvig Hope*. Häft. 8 kr., klotb. 11 kr.

Ande och kraft.

Av *Ludvig Hope*. Översättning av *E. Beskow*. Häft. 6 kr., klotb. 8: 50.

Levande ord.

För den dagliga andakten ur Guds ord. Av *S. Keller*. Översättning av *V. Emanuelsson*. Häft. 4: 50., klotb. 7 kr.

Segervinnande bön och betingelserna därför.

Av *D. L. Moody*. Översättning från engelskan av *S. M. H.* Häft. 2: 75., kart. 4: 50.

Pauli brev till Filemon.

Bibeltudie av *And. Åberg*. Häft. 75 öre.

Tro, hopp och kärlek.

Av *O. Hallesby*. Övers. Häft. 75 öre.

Försoningen.

Av *O. Hallesby*. Bemyndigad översättning. Häft. 1: 50.

Kyrkan och teologien.

Av *O. Hallesby*. Häft. 50 öre.

Bibeltudium.

(Andra delen). Nya testamentets böcker i översikt. Tredje omarbetade och tillökade upplagan. Av *Joh. Rinman*. Häft. 8 kr., inb. 12 kr.

Bilder från Hindustan.

Av *Vivi Rinman*. Med talrika illustrationer. Häft. 50 öre.

Martyrer.

De baltiska kristnas lidandesväg av *O. Schabert*. Översättning. Häft. 1: 50.

Elsö Ingvarsdotter till Helmersholm.

Berättelse av *Anna Ölander*. Häft. 3: 75. kart. 5: 50. klotb. 7: 50.

Lampan i Runö skolhus.

Berättelse från Bohuslän av *Carl Fr. Peterson*. Häft. 2: 50, kari. 3: 75.

Ulvtoppabrunnens hemlighet

m. fl. berättelser av *Knut Björk*. Häft. 1: 75, kart. 3: 25.

Körsbärsträdet.

Berättelse av *Amy Le Feuvre*. Övers. från engelskan av *Axel Lybecker*. Häft. 4 kr., kart. 5 kr., klotb. 5: 50.

Betty.

Berättelse av *Amy Le Feuvre*. Häft. 5: 25, kart. 7 kr.

Tosao.

En kinesisk bibelkvinnas livshistoria. Bemyndigad översättning från andra norska uppl. av *Ann-Hellen Sandgren*. Häft. 1: 50.

EVANGELISKA FOSTERLANDS-STIFTELSENS FÖRLAGS-EXP.

STOCKHOLM 3

HERTHA

ÅRGÅNG VIII

DECEMBER 1921

HÄFTE 10

Hertha 1922.

När vi här anmäla Hertha till prenumerations för år 1922 ha vi glädjen vända oss till en större grupp av direkt intresserade än vad tidigare någonsin varit fallet. Fredrika-Bremer-Förbundets sedan några år tillbaka planerade och under 1921 igångsatta omorganisation har tillfört förbundet ett antal nya kretsar, och vi utgå ifrån att de därigenom tillkomna nya medlemmarna i väsentlig utsträckning önska prenumerera på förbundets pressorgan. Det är huvudsakligen genom detta kretsmedlemmarna i olika delar av landet sättas i stånd att följa förbundets arbete, medan å andra sidan Hertha ävenledes blir språkröret för de skilda kretsarnas strävanden och önskemål i den mån dessa vilja begagna sig härav.

En stående avdelning blir också Från F.-B.-F.-kretsarna, där kretsangelägenheter omnämnas i notisform.

I linje med Herthas uppgift att vara ett medlemsblad för förbundet och dess kretsar går dess givna uppgift att i överensstämmelse med förbundets syften, med hjälp av det tryckta ordet, verka för främjandet av billiga och rättvisa reformer av

kvinnornas ställning där så ännu påfordras. Många och mycket är redan uppnått, ett till eftertanke bringat socialt samvete och utvecklingen själva ha medfört mången viktig frågas lyckliga lösning. Annat återstår ännu, saker som vi böra föra fram och kunna vänta att vinna gehör för. Genom utredande artiklar, genom att i tid upptaga en fråga och markera en opinion, vill och kan Hertha hjälpa en rättvis sak på väg.

Hand i hand med arbetet för de principiella önskemålen förverkligande såväl som för aktuella, rent praktiska frågor ordnande, kommer vidare Hertha, så långt utrymmet det medger, att genom artiklar i behöriga ämnen biträda den sociala upplysningsverksamhet förbundet vid sin omorganisation givit en bredare plats än förr på sitt program.

Vid sidan av dessa huvuduppgifter bereder Hertha som förut rum för artiklar av kulturellt, litterärt och allmänt intresse. I *Kringblick* kommer allt framgent att lämnas en regelbundet återkommande resumé av vad som försiggår av vikt i andra länders kvinnörelse. Under rubriken *Notiser från bokvärld*

den recenseras årets, framför allt de kvinnliga författarnas, mera bemärkta böcker.

Tidskriftens pris är oförändrat.

Förbundsmedlemmar erhålla sålunda Hertha till ett pris av kr. 5:50, varvid prenumeration sker direkt genom Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 48 Klarabergsgatan, Stockholm.

Icke-förbundsmedlemmar prenumerera å närmaste post-

anstalt eller i bokhandel. Pris för postupplagan är: $\frac{1}{1}$ år kr. 6:50; $\frac{1}{2}$ år kr. 3:50; $\frac{1}{4}$ år kr. 1:90. Lösnummer 65 öre.

Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan II, Stockholm.

Redaktionstid: Tisdagar och fredagar kl. 1—3. Allm. tel. 4850, Riks tel. 27 62. Expeditionen: Kl. 11—4 varje söckendag. Allm. tel. 48 16. Riks 27 62.

Redaktionen.

God vakt

1902—1921.

Föreståndarinnan vid Förbundets sjuksköterskebyrå i Stockholm fröken Sally Peterson har den 15 november d. å. efter lång och trogen vakt avgått från sin befattning.

När förbundet på hösten 1902 beslöt upprätta en särskild byrå för sjuksköterskor, skild från förbundets övriga platsförmedling, var man lycklig nog att finna en person så skickad att åtaga sig värvet att organisera denna arbetsuppgift som fröken Sally Peterson. Sophiasystemen, med en mångårig erfarenhet såväl på den privata sjukvårdens som anstaltsjukvårdens område, med ett brinnande intresse för sjuksköterskekallet, med höga anspråk på dess utövare förenad med förståelse för de svårigheter som äro oändgämliga i detta speciellt ömtåliga arbete, besatt hon de egenskaper, vilka utgjorde en borgen för att förbundets önskan att på ett effektivare sätt än hit-

tils kunnat ske gagna såväl allmänheten som sjuksköterskorna skulle bliva förverkligad. När verksamheten startades hade visserligen Sophiahemmet och Röda Korsets sjuksköterskehem existerat i flera år och därifrån kunde behovet av sjuksköterskor delvis tillgodoses. Men ett stort antal sjuksköterskor, ävenledes med god utbildning, tillhörde icke de nämnda institutionerna. Här ville nu förbundet ingripa samlande och stödjande och söka få till stånd en sjuksköterskegrupp, för vilken man kunde påtaga sig ansvaret gentemot läkarna och allmänheten. Varmt intresse, tålmod, stundom stränghet ha behövts för detta sovrande enande arbete. Att det har lyckats är syster Sally Petersons förtjänst.

Sjuksköterskebyråns dagliga rutin med expeditionsgöromål, korrespondens, mottagningar och utredningar är synnerligen krävande för en person — byrån måste bl. a. vara tillgänglig dygnet om och för

att föreståndarinnan skall kunna känna sig ledig måste hon först kunna sätta sin ställföreträdare in i vad som skall iakttagas vid eventuella sjukbud m. m. — men detta har icke hindrat att de 19 åren äro rika på initiativ. Behovet för sjuksköterskorna av bättre och billigare bostäder än de oftast ha tillgång till hade länge gjort sig kännbart och oförtrutet arbetade fröken Peterson för tillkomsten av ett hem, där sjuksköterskorna vid ledighet från arbetet kunde känna trevnad och vila. År 1906 kunde ett sådant hem förenas med sjuksköterskebyrån. I hemmet, över vilket föreståndarinnan alltjämt utövat tillsynen, ha c:a 17 sjuksköterskor årligen åtnjutit möblerad bostad, värme, lyse m. m. på synnerligen fördelaktiga villkor.

Med öppen blick för det sammanhållande och livgivande moment, som tillføres en kår genom besittningen av ett eget pressorgan, lät hon inga svårigheter avskräcka sig vid strävandet för detta mål. I fröken B. Wellin hade hon en varm bundsförvant, många andra sjuksköterskor vunnos också för företaget och år 1909 började Svensk Sjukskötersketidning utgivas. Alltifrån början har fröken Peterson varit ordförande i tidningens styrelse och verksamt deltagit i dess redigering.

Fröken Petersons framstående förmåga som undervisare och föredragshållare har på mångfaldigt sätt utnyttjats. Så har hon i alla år undervisat i sjukvård och hygien vid högre yrkesskolan vid Grevturegatan; hon har hållit instruktionskurser på Sabbatsbergs sjukhus innan undervisningen var så ordnad som nu är fallet.

Att hemmens kvinnor, speciellt mödrar,

borde äga kunskap i sjukvårdens elementära grunder, insåg fröken Peterson vara av största vikt och hon anordnade därför under flera år mycket besökta sjukvårdskurser. Sedan emellertid dylika kurser upptogos av andra och annat arbete mer och mer lade beslag på byråföreståndarinnans tid, har det på senare åren mest varit vid de av Svensk sjuksköterskeförening av 1910 anordnade repetitionskurserna som hennes lärartalang blivit tagen i anspråk.

Det har fallit sig naturligt att vid denna hastiga återblick tala i förfluten form, men alla för sjukvårdsfrågor intresserade hoppas att syster Sally Peterson ännu en lång följd av år skall verka både som undervisare och hjälpare med råd och dåd på det område, som knappast kan undvara hennes erfarenhet och insikt. Hon har visserligen återvänt till det gamla hemmet i Kalmartrakten men många hem och hjärtan stå öppna för henne i Stockholm och många äro nog de intressen, som kalla henne hit.

Ett bevis på sjuksköterskornas minnesgodhet fick hon röna då hon nyligen fyllde 60 år. Ett album med närmare 200 porträtt av kamrater framlämnades då, åtföljt av en penninggåva. Härav skänkte fröken Peterson 1,000 kr. till en fond, som tillkommit på hennes födelsedag 10 år förut. En enskild givare hade då överlämnat en summa på 5,000 kr., vars avkastning är avsedd till hjälp åt någon sjuksköterska i behov av något tillfälligt understöd.

Vad Sally Peterson verkat för sjukvårdens och sjuksköterskekårens höjande kan icke nog högt uppskattas. Att denna verksamhet ägt rum under förbundets egid är för förbundets styrelse en källa

till rik tillfredsställelse. För alla rättvisa förbättringar i sjuksköterskornas ställning har syster Sally framgångsrikt ivrat, mot allt som tenderat att sänka sjuksköterskekallet har hon gått i bräschen. Fullt har hon givit sig åt sitt arbete, med fast tro på dess egen inneboende segerkraft har hon begagnat alla tillfällen att höja och fördjupa uppfattningen om sjukvårdskallet hos dess utövare. De ord som Svensk Sjukskötersketidning tagit till sitt motto kunna tillämpas på henne: "Det

bästa i ett människoliv är dess arbete i kärlek och tro."

*

Till fröken Petersons efterträdare har styrelsen antagit syster Alhild Elg, som länge tillhört förbundets sjuksköterskegrupp och stått föreståndarinnan nära i arbetet samt flera gånger skött vikariat vid byrån. Efter sin utbildning har hon under många år varit verksam i sjukvård.

SIGRID ULRICH.

F.-B.-F.-styrelsens ordinarie höst-sammanträde.

Förbundets denna vår beslutade omorganisation medförde stadgandet av ordinarie styrelsesammanträden såväl på våren som på hösten, då de i landsorten boende styrelsemedlemmarna tillsammans med Stockholmsledamöterna ha att behandla förekommande ärenden. Det första av dessa ordinarie höstmöten ägde rum i Stockholm 25—26 november.

Förutom Stockholmsmedlemmarna vilka så gott som mangrant närvaro, deltog i styrelsemötet från landsorten: fru F. Björkman, Norrköping, docent Hilma Borelius, Lund, fru M. Ekman, Mariestad, doktor Martha P:son Henning, Uppsala, fröken Th. Kullgren, Göteborg, fru L. Odenrantz, Borås, fru E. Quensel, Malmö, grevinnan L. Stenbock, Linköping, och fröken J. Wallerstedt, Örebro.

Det ärende som framför allt tog styrelsens tid i anspråk var den sociala upplysningsverksamhetens

ordnande och därvid särskilt det viktiga momentet upplysningsnämndens tillsättning och val av dennas medlemmar. Man var ifrån början klar med att en dylik central i Stockholm vore nödvändig, då därifrån hjälp i arbetet kunde givas de skilda kretsarna. Till ledamöter i nämnden utsågos fröken Sigrid Björklund, fröken Ruth Mathiesen, fröken Axianne Thorstenson och fru Lizzie Tynell, f. Moll, namn som garantera den sociala litteraturkunskap, som är förutsättningen för att nämnden fyller sin uppgift, den nödiga arbetskraften och därutöver i ett fall också det intima bandet med förbundets allmänna verksamhet. Nämnden kommer nu bl. a. att stå till reds med anvisningar på litteratur, ge råd i fråga om föreläsningar och kurser och ange riktlinjer för den särskilda upplysningsverksamhet angående aktuella samhälls-

spörsmål, som man framför allt vill rikta in sig på.

En andra viktig fråga var *Apelrydskolan*s nybyggnadsplan, vilken preliminärt gillades i väntan på uppdelningen av vinsten från det *Apelryd*-och *Rimforsaskolan* av staten beviljade penningslotteriet.

Till utdelning ur *Fleetwoodska fonden* bestämdes fem livstidspensioner å 400 kr. vardera. Pensionärer blevo fru M. O. Malmgren, Norrköping, fröken A. L. Hacksell, Gamleby, fröken H. Ch. Rosén, Nybro, fröken E. Ugarph, Linköping, och fröken H. Åkerhielm, Målilla kyrkby.

Vidare meddelades att ett pensionsrum blivit ledigt i *Zanderska fonden*, vilket således kunde sökas. Härutöver förekommo en hel del andra ärenden, såsom fastställande av stadgar för nya kretsar, decharge för skolorna, val av revisorer för en del olika avdelningar m. m.

En kortare resumé av de nya barnavårdsdagarna lämnades andra sammanträdesdagens middag av fru Gertrud Törnell. På grund av den strängt upptagna tiden gavs emellertid icke tillfälle att gå närmare in i det intressanta ämnet. Samma dags afton redogjorde fru Anna Wicksell för kommittéerna inom Nationernas förbund. Det instruktiva föredraget var av särskilt värde i det sammanhang det gavs, styrelsen hade ännu obehandlade tvänne hänvändelser från internationella kvinnohåll om *F.-B.-F:s* medverkan vid nämnande av kvinnliga kandidater till tvänne av *N. F:s* kommittéer: kommittén för bekämpandet av handel med kvinnor och barn och hygienkommittén.

Med avseende på den första kommittén stannade styrelsen i beslutet att föreslå *M:me Avril de St. Croix*, Frankrike, detta i överensstämmelse med Internationella Rösträttsalliansens förslag, men tog som sin andre kandidat i samma kommitté fröken Clara Wahlström, i stället för den av alliansen föreslagna fröken Henni Forchhammer, Danmark. Fröken Clara Wahlströms kända, alldeles särskilda kompetens att syssla med de frågor som ligga inom kommitténs område gör vallet naturligt och givet från vårt håll.

Till medlem av hygienkommittén beslöt styrelsen för sin del föreslå doktor Alma Sundqvist, såsom företrädare av ett land med en så framskriden lagstiftning som vårt i fråga om särskilt vissa smittosamma sjukdomar.

Efter dessa frågors avgörande vidtog det sällskapliga samkväm, vilket stätt som sista punkten på mötesprogrammet.

*

Den första mötesdagens afton hade Stockholmskretsen sörjt för. Som ett led i den sociala upplysningsverksamhet *F.-B.-F.* tagit upp i och med sin omorganisation hade kretsstyrelsen ordnat ett offentligt möte i *K. F. U. M:s* stora sal, varvid professor G. Cassel talade om *Världskrisen och dess sociala innebörd*. Det brännande aktuella spörsmålet och föreläsarens namn hade lockat den stora publiken, som med girig uppmärksamhet följde den djuptlodande undersökning av de abnorma ekonomiska och sociala förhållanden världskriget framskapat som här gavs av den vetenskaplige specialisten i frågan.

I Dornburgs Goetheslott.

Översättning från förf:s manuskript.

Staten gör det inte gärna. Men när den föreskriver det som en ovillkorlig plikt för sina medlemmar, måste den också till slut själv uppfylla denna plikt. Och den tillsäger varje husägare: du får icke skicka av din hyresgäst från ditt hus utan att en annan våning anskaffats åt honom.

I detta icke så vanliga läge av förpliktelse kom staten, då den ville säga upp en väninna till mig, som bodde i Dornburg. Staten inrättade där en krukmakareskola. Där förfärdigas inget annat lergods än de oss thyringar välbekanta blåa, gröna och bruna lerkrukorna och lerfaten med de vita prickarna och i de modeller, som äro den nätta specialiteten för alla hantverkare här i lergodslandet. Men staten protegerar nu en gång sin krukmakareskola, och så måste den ju härbärgera lärare och elever.

Den nästa åtgärden var alltså att min därvarande väninna och kollega sades upp — och den därpå följande att man pliktenligt måste ställa en annan bostad till hennes förfogande.

Och så erhöll hon som ersättningsbostad "kuskamrarna" på Dornburg.

Kuskamrarna äro precis vad de kallas för. De ligga alldeles under taket och voro de förutvarande hertigluga och senare storhertigluga kuskarnas rum. De äro låga med vita takbjälkar och grova vita bräddtak. Väggarna nymålades till inflyttningen och en viss lokalitet — som kuskarna umburit — inrättades, vilken

komfortabla nymodighet kostade staten sina 14,000 mark. Men staten måste, som varje kommunal husägare, sörja för sina uppsagda hyresgäster.

Detta oaktat, av allt för stor komfort lida ännu i dag inte kuskamrarna i Goetheslottet. Huru hänförande de äro — det går endast så småningom upp för den ständige invånaren, i alla dess intima enskildheter.

Sedan några veckor tillbaka är jag här som lycklig gäst. De båda låga och breda fönstren i mitt rum vetta ut mot slottsterrassen, från vilken den övervuxna bergsslutningen stupar brant ned i dalen. Därnere vidgar sig den breda Saaledalen med den stilla floden, som likt ett slingrande band flyter fram mellan strandängarna. Mitt över ligga mjuka höjder beklädda med bokskogar, som skimra blåaktiga i skymningen. Härligast äro månskensnätterna över dalen — längst nere speglar månen sig i vattnet och töckenslöjor sväva över floden och ängarna.

Goethes skönaste dikt faller en här i minnet:

Füllest wieder Busch und Tal
Still mit Nebelglanz,
Lösest endlich auch einmal
Meine Seele ganz...

I slottets första våning ligga de tre rum Goethe bebodde. I hans arbetsrum med de bedärande och inbjudande möblerna från "Schiller- och Goethetiden" — som folket här kallar empiertiden — är det

mest förtjusande en vacker gammal inlagd sekretär. När man slår upp klaffen, ser man in i mellandelen av sekretären som föreställer en teatersal med inlagt rutat parkettgolv och med av pelare uppburet tak.

I rummet bredvid finns emellertid en vida enklare möbel av samma slag. Och det är den sekretär vid vilken Goethe arbetade.

"Herr Geheimerådets" fönster vetta dels mot slottsterrassen — liksom sovrumsnets — dels mot parkens baksida, som här bildar en stor rundel av urgamla kastanjeträd, i vars mitt ligger en liten vattenbassäng, där "hovträdgårdsmästarens" duvor samlas och kuttrande dricka.

På andra sidan trapphuset ligger festsalen. Den är vackert panelad och målad i dunkelblått. Porträtter av Carl August och andra, äldre kungliga högheter, fina gamla tavlor, hänga på väggarna. På ena väggen står den berömda dubbelsoffan, oerhörd i sin längd, på vilken Goethe och Carl August brukade sträcka ut sig från var sitt håll, ändå endast nående varandra med tåspetsarna, och ligga och berättat lättfärdiga historier för varandra.

De härligaste av breven till fru von Stein ha skrivits här på Dornburg. En gång skickade också Goethe till den älskade härifrån versen:

Ich bin nirgends geborgen,
Sogar bis zur lieblichen Saale hier
Verfolgen mich meine Sorgen —
Und meine Liebe zu dir.

Det finns ytterligare två slott i Dornburgs slottspark, det ena, den s. k. mittelbyggnaden, är ett vackert, enkelt barockslott, där Carl August bodde. Det "gamla slottet" är väl bibehållet och är

uppfört i tidig borgstil. Det är det minst anmärkningsvärda av de tre slotten. Trädgården är enastående skön med sina terrasser, bastioner, brokiga blomrabatter och de fordom kortklippta häckarna, vilka nu sedan länge redan vuxit till över manshöjd och som nu endast stå som höga gröna väggar.

Av och till hör man här uppe i mitt rum liksom trippandet av en liten fårhjord nere i Goetherummen. Då visas slottet för någon skola. Äro vuxna med, kan man vara säker på att få höra plötsliga, gällt uppklingande toner från den gamla spinetten, som förskräckt åter förstummas.

För det mesta är det en gammal trädgårdsmästarfru, som visar slottet och som har lärt sig utantill vad som ska sägas om det. Men om någon frågar om något därutöver, svarar hon: Tavlan? Det är en mycket märkvärdig tavla. Den är det något särskilt med. Och efter en stund kommer det, hemlighetsfullt: Den saligen avsomnade herr trädgårdsmästaren Bechstädt — han lär nämligen haft reda på det.

Tyvär är sedan några år tillbaka Bechstädt, den gamle hovträdgårdsmästaren, död, vilken, som man påstår här i byn, skulle varit en direkt ättling till Carl August. Han hade ämne i sig till det.* Den samtliga befolkningen i byn kallade han: "den gemena pöbeln". Om Goethe talade han djupt vördnadsfullt och alltid i tredje person pluralis. "Hier haben der Herr Geheimrat von Goethe gar oft gesessen." Vi iakttog också då att han sade: "Das sind der Schreibsekretär vom Herrn Geheimrath", när han visade den vackra möbelen i Goethes ar-

betsrum. Mindre bekant är att den gamle Bechstädt en gång lär ha sagt: "Om söndagarna rör jag mig inte ur fläcken, då ger jag a u d i e n s hos mig, i mina rum." Han brukade också säga om sig själv: "Jag har så att säga vuxit upp ur Goethes sköte."

Den gamle Bechstädts efterträdare, en vänskaplig ung man, pretenderar inte att ge några audienser utan inskränker sig till att hålla slottsträdgården vid fortgående blomstring, att sköta de traditionella duvorna och att med sakkunnighet berätta om slottet för främlingar.

Dröjer man emellertid alltför länge på terrassen om kvällarna, kvarhållen av månskenet och dalens töckenbilder, kan det lätt hända en att när man mot midnatt, ensam, stiger uppför den breda slottstrappan, hör man bakom Goethes dörr ett svagt rasslande och ser ett ljusken tränga fram genom dörrspringan — alldeles säkert inte skenet från fullmånen! Nej, från herr geheimerådets arbetslampa, där han till sent på natten ännu sitter och skriver vid sin vackra gamla sekretär — antingen dikten till månen:

Füllest wieder Busch und Tal

eller också det härligaste brevet till fru von Stein, där det heter:

Ich bin in Liebe zu dir versunken
Als hätt ich von deinem Blute getrunken —

vem kan veta så noga när man vid midnatt smyger förbi Goethes dörr för att komma upp i sin egen medfarna, bedärande kuskammare?

TONI SCHWABE.

Från F.-B.-F.-kretsarna.

F.-B.-F.-krets bildades i Ystad den 14 november efter föredrag av fröken S Laurell om »F.-B.-F. som neutral kvinnoförning.» En interimstyrelse på 5 personer tillsattes, vilken dock redan den 21 november som sådan sattes ur funktion, då kretsen denna dag konstituerade sig och valde ordinarie styrelse. I denna ingick interimstyrelsens medlemmar, fröken A. Fridman, friherrinnan A. Staël von Holstein, fru A. Stenberg, och fru M. Strandberg samt nyvaldes fröken B. Holmer, fröken Ö. Jonsson, fru A. Nilsson, fru H. Persson och fröken I. Witthoff, med fröknarna G. Bjurström, E. Strandberg och fru A. Wernstedt som suppleanter. Ordförande blev frih. Staël von Holstein, vice ordförande fru Maja Strandberg, sekreterare fröken O. Jonsson, vice sekreterare fröken E. Strandberg och kassaförvaltar fru A. Stenberg. Kretsen räknar redan ett 90-tal medlemmar.

Den nya Båstadskretsen, som vid sitt bildande tillsatte en interimstyrelse på fem personer, har vid nyligen hållet sammanträde kallat ytterligare fem att utgöra styrelsen. Till ordförande valdes fru R. Nilsson, till vice ordförande fru S. Forsberg, till sekreterare fröken E. Lundberg och till kassaförvaltare fru S. Graff. Övriga styrelsemedlemmar blevo fröken M. Graff, fruarna Gudmunsson, Hammarlund, Hjort och Olsson.

Krets i Mjölby bildades den 18 november vid ett möte i centralskolans samlingsal, efter föredrag av fröken S. Laurell. En interimstyrelse tillsattes bestående av fru E. Ahlvén, fröknarna E. Cnattingius, I. Flinta, fru G. Gerholm och fröken L. Olsson.

Kristianstadskretsen hade den 15 november ett talrikt besökt möte under ordförandeskap av kretsens hedersordförande fröken Anna Möller. Flera nya medlemmar antecknade sig så att antalet nu uppgår till 106. Stadgar antogs och revisorer valdes: rektor B. Sjövall och fru S. Franzén

med fröken A. Ripa och fru H. Andersson som ersättare. Kvällens föredrag hölls av fröken S. Laurell som lämnade en överblick av F.-B.-F:s nu 37-åriga verksamhet.

Jönköpingskretsen hade den 17 november möte å Ynglingaföreningens hörsal, där fröken S. Laurell talade om »F.-B.-F:s uppgift som neutral kvinnoförening».

Malmö kretsen hade den 10 november möte å Stadt Hamburg, varvid kretsens ordförande, fru E. Quensel, redogjorde för förbundets årsmöte denna vår och den där beslutade omorganisationen. Kyrkoherde A. Lysander höll därpå ett föredrag om »Gustav Adolfsminnen i en katolsk bygd» och vid det animerade samkväm som senare vidtog gav fröken Signe Widell prov på sin välkända och alltid högt skattade recitations-talang.

Kretsen Lund med omnejd hade den 14 november sammanträde på Grand Hotell under ordförandeskap av docent Hilma Borelius, varvid författaren Axel Ahlman höll ett sakrikt och med intresse åhört föredrag betitlat »Nyttokonsten», vilket talar-aren illustrerade med några prover på Orreforsglas samt Rörstrands- och Gustavsbergsporslin. Efteråt var samkväm anordnat.

Örebro kretsen hade den 29 november sammanträde å Risbergiska skolan, varvid beslut fattades om att i februari nästa år anordna en kurs i statskunskap med rektor Odhner, Fällingsbro, som ledare. Dessutom beslöts att en del andra föreläsningar skulle anordnas under den närmaste tiden. Till styrelse valdes fröken J. Wallerstedt, ordförande, samt fru E. Lind, fru Arndorw, fru Hainer, fru Elisabeth Karlsson, fru Signe Lundgren, fröken Ella Löwegren, fröken Valborg Örström och fröken Ada Arwesson.

Vid mötet beslöts att kretsen skall ingå i Örebro läns bildningsförbund.

Göteborgskretsen har under hösten en serie föreläsningar i sociala ämnen. Den 3 november föreläste professor P. O. Gränström över ämnet: »Varuti består

det s. k. demokratiska genombrottet i vårt land?», den 10 november över »Svensk regering på parlamentarisk grund»; den 17 november håller direktör Th. Wijkander föredrag om »Socialförsäkring»; den 24 nov. professor P. O. Bäckström om »Vår kommunala självstyrelse»; den 1 dec. doktor Rurik Holm om »Svenska kyrkans plats i vårt folks liv»; den 5 och 12 dec. docenten S. Helander om »Konjunkturer och kriser».

Föreläsningarna, som hållas i Chalmerska institutets högtidssal, äro avsedda även för allmänheten.

Stockholmskretsens verksamhet har under hösten lagts på ett intimare och mera personligt arbete av kretsstyrelsen. Mindre samkväm på förbundets lokal, till vilka personer utom kretsen inbjudas, ha anordnats och har man därvid letts av tanken att kunna intressera särskilt de arbetande kvinnorna på olika områden för F.-B.-F:s uppgifter. Början gjordes den 16 nov. då ett litet antal representanter för skilda sammanslutningar, kvinnor i statens tjänst, stadens kvinnliga tjänstemän, kvinnliga kontorist- och expeditföreningen m. fl. samlades och efter ett kortare inledningsföredrag av kretsens ordförande, fröken E. Kleman, diskuterade intressegemenskapen mellan förbundet och de i tjänster och anställningar arbetande kvinnorna.

Den 2 och 9 december ha sammankoster med representanter för en del arbetarungdom ägt rum, där möjligheterna att med intresserade lärarinnors hjälp bilda studiecirklar debatterats.

Den 25 november hade kretsen, i samband med F.-B.-F:s styrelsesammanträde, anordnat ett stort offentligt möte i K. U. M:s hörsal, varvid professor Cassel talade över ämnet »Världskrisen och dess sociala innebörd».

F.-B.-F:s Malmö krets har till ansökan anmält tvänne stipendier ur Cederholmska donationsfonden å vardera 1,000 kr. Rättighet att söka stipendiet har kretsen tillhörande ung obemedlad flicka, och syftet är genomgående av studiekurs vid någon av förbundets skolor, vid Apelryd, Rimforsa eller yrkesskolan i Stockholm.

Leonora Kristina Ulfeld.

En kvinnoprofil från 1600-talet.

II.

Under den tid Ulfeld var ute på sin franska ambassad, medan ännu lyckans sol log över honom i det danska fäderneslandet, hade han i Köln sammanträffat med en då högst olycklig man, den landsflyktige konung Karl II av England, som han försträckt en ganska betydande penningesumma. Som denne nu åter kommit på tronen sände Ulfeld grevinnan Leonora Kristina över till England att av honom söka återfå vad man rättmätigt hade att fordra. Hade konungen varit en hederlig karl hade han naturligtvis utbetalat detta belopp. Men så skedde icke. Tvärtom gjorde han sig saker till en av de nersligaste handlingar man gärna vill tänka sig. Vid ankomsten till England gjorde genast danske ministern anhållan om hennes utlämnande. Officiellt skedde icke detta. Pro forma lät konungen insätta henne på Dowers kastell, och vid ett tillfälle, då hon erhållit tillåtelse fara ut på promenad, passade så danske ministrernas legater på att gripa henne. Som fånge fördes hon nu till Köpenhamn.

Vid ankomsten dit blev hon visiterad inpå kroppen, och de juveler som hon sökt dölja i sitt hår blevo skoningslöst henne fräntagna. Hon insattes nu på Blaa Tornet i Köpenhamn, ett dåtida svårt fängelse, avsett för de grövsta brottslingar. I tjugutvå år fick hon sitta kvar där, utan att någonsin mera träffa maken, som efter varjehanda äventyr hastigt avled i Tyskland 1664.

Det var ett sannskyldigt martyrskap

denna rikt begåvade och hårt prövade kvinna måste utstå under fängelsetiden, och man förstår icke den kunglige brodern, som kunde tillåta något sådant. Men han var en svag karaktär, som styrdes av sin högmodiga och grymma gemål, Sophia Amalia, vilken försvurit sig att tillintetgöra allt vad Ulfeld hette. Grymheten gick slutligen så långt att man förbjöd grevinnan Ulfeld att med arbete fördriva den långa fängelsetiden. Hon sökte emellertid det oaktat finna på råd. Sålunda omtalas att hon rev upp sina silkesstrumpor för att med tillhjälp av träpinnar sticka nya igen. Sedan lyckades hon få garn eller silke och virkade nu en del strumpor, som ännu lära förvaras i ett av Köpenhamns museer.

När konung Fredrik avlidit 1670 och Kristian V uppstigit på tronen, sökte denne genom ingripande från den mot grevinnan Ulfeld mera vänligt stämda drottning Charlotta Amalia att något lindra den fångnas nöd. Ett par av grevinnans döttrar lyckades också vid ett tillfälle förklädda till karlar komma till tals med änkedrottningen då denna en gång spatserade i Rosenborgs trädgård, men hon uppmanade dem att genast vid svårt straff lämna Danmark.

Under den tid bemälda drottning hade ledningen fick icke Leonora Kristina ens ha en kakelugn i sitt fängelserum. Konung Kristian lät emellertid föranstalta om att en sådan blev insatt. Av det ler, som vid uppsättningen spilldes på golvet,

tillverkade hon en liten bågare, stående på tre knoppar och utsirad med det finaste lövverk, vilken hon sedan brände i kakelugnen. Konungen, som fått veta detta, begärde få se den, och överraskades därvid av att finna en böneskrift på botten av denna.

Resultatet blev att konungen beviljade henne att få begagna de redskaper, som hon önskade för sitt handarbete, samt jämväl skrifsaker. Det senare var icke minst ett betydelsefullt medgivande och helt säkert ett sådant, varpå den fångna satte stort värde. Nu blev hon nämligen i tillfälle att nedskrivna sina "Jammersminder" eller det arbete, vari hon för sina barn tecknar sina erinringar och minnen från fängelsetiden. Det har blivit sagt om detta arbete att det är Danmarks främsta prosaverk under det århundrade det skrevs. Det torde ligga icke ringa sanning i detta påstående. Denna bok är ett mästerverk, och vad man särskilt förvånar sig över är den upphöjdhet och det ädelmod, varmed hon behandlar sina vedersakare. Leonora Kristina framstår här som en kvinna med en ren och upphöjd karaktär och av en hög och ädel resning, som det ägnar och anstår dottern till en av Nordens främsta regenter.

År 1685 avled äntligen änkedrottningen, och nu dröjde det icke länge förrän den fångna grevinnan befriades från sitt hårda lidande. Hennes skildring av denna lyckostund verkar resignation och lugn. "Dron-

ningen formente at se mig, der jeg gik ud, var gaat heen paa en Balkon. Men det var temmelig mørkt, til med havde jeg et svart Flor for Ansigtet. Slotspladsen langs ned af Broen og udenfor var saa forfyldt af Mennesker, saa vi naappest kunde trænge os igjennem Kareten... Gud velsigne min allernaadigste Konge med alle kongelige Lycksaligheder, under hs. Kg. Majestæts helbrede og lægge maange Aar til hans Alder..."

Grevinnan Ulfeld var då 64 år gammal. En plats blev nu åt henne anvisad å Mariebo kloster på Lälland och ett belopp anslaget åt henne till underhåll. Här levde hon nu en sorgfri ålderdom tillsammans med den ena av döttrarna, som varit gift med faderns förre stallmästare Casette. Den återstående delen av sitt liv använde hon dels till studier och dels till förfärdigandet av vackra handarbeten. Utan glasögon broderade hon sålunda bland annat ett altarkläde, som var prytt med en längre vers av den beskaffenhet att den nogsamt vittnade om hennes förmåga och skaldiska sinne. Först år 1698 avled denna hårt prövade kvinna och blev begravnen i Mariebo kyrka.

En hennes dotter Eleonora Sophia var gift med herr Lave Beck till Andrarum i Skåne. Familjen Beck-Friis leder alltså sina anor från denna högt begåvade och för sitt mer eller mindre oförtjänta martyrium över hela Norden kända kvinna.

PEHR JOHANSSON.

Notiser från bokvärlden.

I tempel och théhus av *Elsbeth Funch*. Wahlström & Widstrands förlag.

Det är fler än *Elsbeth Funch* själv som ha roligt när hon är ute och reser. För andra gången har hon nu älskvärdheten

att bjuda den stora publiken med på en lång resa, och det kan sägas med detsamma att det är första klass hela vägen och att roligare kan man knappast ha än med henne som resällskap. Inte bara därför att hon tar en med bort från de vanliga färdevägarna, som nu genom Amerika och dess "vilda väster" till soluppgångens land i den fjärran Östern, utan därför att hon är vad jag skulle vilja kalla resenären av Guds nåde. Snabbt iakttagande, med klarvakat intresse för det som möter henne, äger hon gåvan att se företeelserna i deras sammanhang och att bedöma dem ut därifrån. En påtaglig fond av förhandskunskap om de förhållanden hon genom sina resor kommer in på och om de länder hon besöker ger henne ännu en trumf på hand.

Med osvikligt gott humör och förfriskande humor berättar hon sina upplevelser, och, när hon slutar har man inte endast haft ovanligt roligt utan man har fått veta en hel del om de fjärran trakter Elsbeth Funch så målande skildrar.

E. K—N.

De små Knösarna. Ett romantiskt Uppsalahem av *Vivi Horn*, f. Ankarcrona. Hugo Gebers förlag.

Vi känna dem väl, de små Knösarna, och vi ha redan mer än en gång förr tittat in i deras lilla fågelbo till hem. Malla och framför allt Agnes Geijer ha tagit oss dit. "Theklorna" själva ha vi ju dessutom råkat litet varstans ihop med tidens vittra Uppsalapersonligheter, för att inte tala om att den yngre av dem genom Fredrika Bremers varma vänskap kommit att synas i hennes sällskap.

Vivi Horn har med hjälp av släktpapper och brev — hon står själv i släktskap med familjen Knös — velat ge en minnesteckning av Thekla Knös. Dennas i manuskript bevarade dagboksanteckningar, verser m. m. såväl som brev till och från henne, därav ett flertal ej publicerade, ha utgjort huvudmaterialet till boken.

Man är givetvis tacksam för de nya bi drag som här bringats till kännedomen av Thekla Knös, hennes släktförhållanden och det lilla hemmet i Uppsala, som drog till sig allt vad universitetsstaden hade förnämnt av lärt och litterärt folk — och det var som bekant inte lite den gången! Till kunskapen om det vemodiga utvecklingsförlopp Thekla Knös' liv fick har en hel del nya fakta lagts, som man med intresse annoterar. Den kronologiska överskådligheten, den så vanliga stötestenen för den nye biografen, är inte fullt oantastlig, och man kunde önskat ett djupare utnyttjande, även ett exaktare angivande, av vissa källor, men boken om "De små Knösarna" har dock sitt givna värde. Säkert blir den också en populär och mycket omtyckt julklapp.

E. K—N.

En bok om goda grannar av *Stina Aronson*. Albert Bonniers förlag.

Det är något fel med denna bok. Den har faktiskt gott om talangfulla ansatser, men det blir ändå ingenting av med det hela. När man läst den till slut, är det inget kvar av den. Jo, några konturer. Konstapel Albihn t. ex., mellan Clara och Majen och Åttans gård med patron Mebius' ardennerhästar. Och därtill en hopplös förvirring i fråga om tiden när dessa konturer avtecknade sig. Utställningsåret? Fanns det en utställning någon gång i början av 80-talet?

När intrycken av Ludvig Nordström, Erik Fahlman, och Elin Wägner, med total uteslutning av H. C. Andersen, smälts om av Stina Aronsons faktiskt existerande egna begåvning och när hon fått något att skriva om utöver det med ögat sedda och de tvivelsutan minnessamlade anekdoterna, kommer hon möjligen att skriva en bok bättre än de flestas. Det vore att önska hon dröjde till dess.

E. K—n.

PÄLSATELJÉN

Riks Norm. 241 Allm. 11585

STOCKHOLM

Mästersamuelsgatan 37, 1 tr. Hörnet av Malmskillnadsgatan.

PÄLSVAROR AV ALLA SLAG

INNEHAVARE: **ALBERT STRIDSBERG** KÖRSNÄR

Firma
Selma Hägglund

Parfym-Magasin

38 Hamngatan 38 - STOCKHOLM

Allm. Tel. 8407 Riks Tel. 2357

HEMTREVNAD

Praktisk tidning för hemmet utgiven av

Frederika-Bromer-Förbundet.

Redaktör: *Fanny Ekensjöerna.*

Utkommer under 1922 med 21 åttasidiga nr.
Prenumerationspris helt år kr. 3.50, halvår
kr. 2, kvartal kr. 1.50. Prenumeration sker på
posten.

Innehåller berättelser, poesi, levnadsteck-
ningar, religiösa, etiska och sociala uppsatser,
artiklar i diverse ämnen samt en rikhaltig
praktisk avdelning.

Inbundna årgångar för 1918 kr. 2.70 och för
1921 kr. 3.50 pr. ex.

STÄNDIG UTSTÄLLNING AV

BRODERIER & KONSTVÄVNADER

MATERIAL OCH PÅBÖRJADE ARBETEN

RÅD VID INREDNING AV VÅNINGAR

ATELIER FÖR GOBELINLAGNING

A/B **NORDISKA** **KOMPANIET**

THYRA GRAFSTRÖM - STOCKHOLM

Dr. ELIN BECKMAN Helluftinstitut

Helluft, Diatermi, Konstgjord höglandssol, Massage.

Rheumatism, gikt, **nervmärtor**, ledutgjutningar och -stelheter, frostskador och hörjände-
älderomsbränd, allm. kraftnedsättning etc.

Riks 105 52.

Barnhusgatan 12, Vardagar kl 3-4.

Allm. Br. 45 52.

Under sommaren i Södertälje: Vard. 3-4. Tel. 1250.

ANNONSER FÖR HERTHA

upplagas av

Fröken Ingeborg Bergström

31 ÖSTERMÅNMSGATAN 31

Rikstel. 97 83

Rikstel. 97 83

INNEHÅLL

God vakt 1902—1921. Av *Sigrid Ulrich.*

F.-B.-F.-styrelsens ordinarie höstsammanträde.

I Dornburgs Goetheslott. Av *Toni Schwabe.*

Från F.-B.-F.-kretsarna.

Leonora Kristina Ulfeld. II. Av *Pehr Johansson.*

Notiser från bokvärlden.

EN EKONOMISK HUSMODER
BORTSLÖSAR ICKE I ONÖDAN

EN KRONA HIT...

EN KRONA DIT...

SVEA VÄXT

BLIVER - EN GÅNG PRÖVAT - SEDERMERA
HENNES FAVORITSMÖR.

Liksom även **SVEA GRÄDD**
för bordet, stekning och bakning.

Samma oöverträffade kvalité som före krlstiden.